

Een opzienbarende bijenvondst

Ton Thissen

Eind september 2004 ontving de redactie een korte tekst vergezeld van negen foto's van de hand van de heer G. Lenssen uit Horst. Het begeleidend schrijven luidde als volgt: 'Bij een boswandeling in de contreien van Horst (L) werd ik er onlangs door een boseigenaar op geattendeerd dat op een van zijn percelen een bijenstand stond waarvan de eigenaar een aantal jaren terug was overleden. Ik trof de bijenkasten in opgestapelde toestand aan, waarbij van één kast de vliegplank ontbrak en de opening dicht zat. De spechten hadden echter uitkomst gebracht. Van de oorspronkelijke vijf volken waren er twee overgebleven, beide in goede conditie met elk vijf ramen broed. Er waren kasten bij waarvan de inhoud ten prooi gevallen was aan de wasmot. Naderhand bleek dat de imker al in 1999 was overleden. Enkele jaren eerder had hij zijn volken op die plek ondergebracht'.

180

Het is niet zo dat we om bijdragen uit den lande verlegen zitten maar zo'n mededeling vergezeld van indrukwekkende foto's doet het journalistenhart sneller kloppen. Dus erop af.

G.M.H. Lenssen woont in de St.-Josephstraat in Horst. Mijn navigatiejuffrouw parkeert de auto voor zijn uitmiddelpuntig huis. Ik veronderstel er dan ook meteen een ruime tuin bij met een forse bijenstand.

Gerard Martin Hendrik Lenssen zelf blijkt evenwel heel wat minder buitenissig: 'Ter plaatse heet ik Grad en daar voel ik me wel bij. Ik ben van 1925 en word in januari 2005 dus 80. Zo eenvoudig gaat dat. In 1979 was ik 25 jaar imker. Dit jaar dus 50 jaar.'

Later blijkt: hij was in zijn arbeidzaam leven accountant. En die praten zo: van dus naar dus.

Maar nu eerst die opzienbarende bijenvondst. 'Sinds mijn 65ste maak ik met mijn vrouw dagelijks een boswandeling in de buurt. De hond gaat ook mee. We nemen zoveel mogelijk een andere route. Ik ken de streek goed, met name het natuurgebied Schadijk. Ik heb er nog een boekje over geschreven. Op een dag ontmoetten we daar een boer, tevens jager en eigenaar van een bosperceel. Hij vertelde mij dat een jongere collega-jager ook imker was en enkele jaren geleden was overleden en een bijenstand op zijn perceel had achtergelaten.

Ik heb die jonge imker trouwens nog gekend, al was het oppervlakkig; hij was ook lid van onze vereniging; Jansen heette hij. Ik wist wel dat hij overleden was

Grad Lenssen bij zijn bijenstal

maar van zijn bijenstand in dat bos wist ik niets. Ik heb die boer, jager, boseigenaar gevraagd een aantal foto's van deze bijenstand te mogen maken. Daarna heb ik er een collega-imker bijgehaald, omdat die – ex-leraar biologie – het afgelopen jaar zijn volken was kwijtgeraakt. Hij had wel behoefte aan nieuwe bijen. Met de weduwe kwam ik een bedrag van €50,- overeen voor de twee nog levende volken. De collega heeft de bijen toen opgehaald.

Twee prangende vragen

Waren die twee overgebleven volken nazaten van de oorspronkelijke volken?

Grad: 'Moeilijk te zeggen. Voorzover niet door de wasmot aangetast zat er in die twee volken nauwelijks of geen verse raat en dat zou erop kunnen wijzen dat de kast voortdurend is bewoond. Maar ... niet zo heel ver van deze stand stonden ook bijen van een andere imker. Er kan dus sprake zijn van zwermen.'

Hadden deze twee overlevende volken varroa?

Grad: 'Het ene wel in het andere niet, zoals nadien is gebleken. Dat zou erop kunnen wijzen dat het ene volk gedurende zo'n vijf jaar voldoende varroa-resistentie heeft opgebouwd. Het is in die vijf jaar in ieder geval niet tegen de varroamijt behandeld. Maar we kunnen hier natuurlijk ook weer met zwermen te maken hebben gehad'.

Zwermen zijn volgens Grad varroamijt-vrij. Ik vraag hem hoe hij daarbij komt. Hij praat vanuit een ervaring: 'Ik had een zwermpje in een observatiekast. Dat zwermpje was varroa-vrij, maar blééf dat ook. Je gaat je dan afvragen hoe zoiets kan. Ik heb gedacht: het kan niet anders of het moet aan het glas liggen waarachter de bijen in een observatiekast zijn opgesloten. Ik heb het een en ander in wetenschappelijk werk nagegaan. Er zitten allerlei elementen in glas, ook zuren die zo hun uitwerking kunnen hebben. Dat is al lang bekend van b.v. mierenzuur, melkzuur en oxaalzuur. Ik heb dus nu in mijn kasten glas aangebracht op de vliegplanken,

op de bodem en als dekplank. Ik verklaar dit allerm minst voor heilig. Maar ik ben altijd iemand geweest die preventie boven genezing stelde. Ik wil liever voorkomen dat de mijten de kast binnenkomen dan ze bestrijden als ze er in zitten. Al eerder heb ik met de knoflookmethode gewerkt. Die kreeg toen landelijke bekendheid. Het zag er aanvankelijk goed uit. Maar er zijn altijd bijkomende factoren, waarbij het weer een grote rol speelt en die het zicht op concrete resultaten vertroebelen. Toch blijft de preventieve bestrijding mij boeien en uitdagen.'

Vroeger

Met een bijna-80-jarige praat je, al is het maar uit respect, over vroeger tijden. En ja hoor, de belangstelling voor de bijen ligt ook hier – we praten nu over de jaren direct na de oorlog – in het agrarisch vlak. Het betrof in dit geval de augurken op de koude grond. Als je er bijen bijzette, kreeg je meer opbrengst. Dat was de ervaring op de tuinderij in de jonge jaren van Grad Lenssen. Van die bijen heeft hij het imkeren tot op de dag van vandaag overgehouden. Niet om het gewin maar meer om het plezier.

'Ik heb er elke dag van die vijftig jaar van genoten. Afgezien van de wintermaanden was en is mijn eerste bezigheid van de dag even naar de bijen kijken. In vroeger dagen was ik natuurlijk actiever bezig met de bijen. De heide in Horst-America speelde daarin een belangrijke rol. Nu ben ik een paar jaar geleden voor het laatst naar de hei geweest of wat daar van overgebleven is. Ik neem dan wel een jonger maatje mee'.

Onder het genot van koffie en cake zie ik het verslag ervan in een videoreportage die zijn zoon gemaakt heeft. Het betreft hier zijn bijen op de hei op de Hamert in 1999. Er was toen sprake van een geweldige opbrengst heidehoning met zelfs enkele ramen volledig uitgebouwde raathoning.

Het is indrukwekkend te constateren hoe het imkeren iemand meer dan 50 jaar kan boeien en bezighouden. Grad Lenssen verdient, zoals zoveel meer oudere en ervaren imkers die ik ontmoet, eigenlijk een tweede leven. Als was het alleen maar om dat varroaprobleem de wereld uit te helpen. Dat er onderwijl dan weer een nieuwe vijand op het toneel verschenen is, is geen punt: *old soldiers never die*.

bijen

UIT DE IMKERGEMEENSCHAP

Petje af voor imkervereniging Ruinen

Ton Thissen

Mijn navigatiejuf zet bij mijn start naar Benderse 22 te Ruinen 122 kilometer op het scherm. Het is weliswaar zaterdag 9 april 2005, maar je weet het maar nooit. Ik zet mijn auto dus om 10 uur in de vierde rij van het landelijk parkeerterrein grenzend aan het bezoekerscentrum Dwingelderveld van Natuurmonumenten te Ruinen. 'Om 11.00 uur wordt geopend', heeft Jan Mansier, bestuurslid van de vereniging me door de telefoon gezegd. Zo'n uur extra geeft je echter mooi de gelegenheid op je gemak ook eens de omgeving te verkennen. De bijenstal – op enkele honderden meters van het bezoekerscentrum gelegen – waar Ruiner imkers een achttal volken hebben staan, heeft haar deuren reeds geopend. Vanachter glas wordt de bezoeker daar op effectieve wijze een blik geboden op een fraaie bijenstand met daartegenover een korvenbijenstal uit vroeger tijden. Verderop staat op het eerste oog een soort van kunstwerk. Het blijkt een

hotel ten behoeve van solitaire bijen. Van allerlei materialen is in een fraaie omlijsting een muurtje opgetrokken waarin voorzieningen zijn aangebracht voor de huisvesting van deze nauw aan de honingbij verwante wilde bijensoorten.

Onderwijl komt direct achter het centrum de bijenmarkt op gang. Een wat groot woord voor de ± 12 kasten bijen die worden aangeboden. Toch is er handel. Ik hoor bedragen van €80,- tot €120,- en meer. Er wordt overlegd over met of zonder kast. Een paar uur later zijn de volken weg. 'Je kunt ze ook gebruiken voor starters, als je op carnica wilt overgaan', is het laatste wat ik heb opgevangen.

Het Ielgat uit Amen staat aan de andere kant van het gebouw met een kraam vol materialen. Het is dichterbij dan Wageningen en dat is de voornaamste reden van hun aanwezigheid. Afstand is geld, zeg maar. De Buckfastvereniging is vertegenwoordigd alsmede de onlangs opgerichte VCI (de Vereniging voor Carnica